

Vanochtend had ik een gesprek met de Amerikaanse, speciale gezant antisemitisme die deze dagen een aantal Europese landen aandoet. Een verstandige en genuanceerde vrouw die na een week van onrust en over elkaar buitende meningen vooral behoefte had aan analyse en niet aan sweeping statements. Dat stelde mij ook in staat om rustiger, met meer afstand te kijken naar wat er is gebeurd in Amsterdam.

Vanaf het moment van donderdag 7 op vrijdag 8 november dat duidelijk werd dat groepen jongens op 'jodenjacht' - op zoek naar Israëlische supporters - waren gegaan, ontstond er grote angst en paniek in de Joodse gemeenschap in Amsterdam. Dit werd versterkt door Israëlische politici (Netanyahu voorop) die al vanaf 03.00 uur 's nachts in de internationale pers verschenen en vergaande oordelen hadden over wat er in Amsterdam was gebeurd. Tegen de tijd dat wij als lokale driehoek (Burgemeester, hoofdofficier en politiechef) voldoende gegevens hadden verzameld voor een eerste meer feitelijke persconferentie om 12.30 vrijdagochtend, waren er nationaal en internationaal al vergaande conclusies getrokken over wat er die avond en nacht had plaatsgevonden: niet alleen de Israëlische president Herzog en talloze Israëlische politici, ook de Amerikaanse president Biden, de Koning, de Nederlandse premier en ministers en Nederlandse politieke leiders.

Op die persconferentie kijk ik met gemengde gevoelens terug. Hoewel deze overwegend feitelijk was, waarbij wij ook melding maakten van het gedrag van Maccabi-supporters rond de wedstrijd, heb ik harde morele oordelen geveld. Dit was wat mij betreft toen, en nu nog onvermijdelijk: een 'jodenjacht' kan niet uit voorgaande provocaties en misdragingen van Maccabi-supporters worden verklaard. Ik heb echter ook gezegd: 'en ik begrijp heel goed dat dit de herinnering aan pogroms terugbrengt'. Het woord 'pogrom' was daarvoor al menigmaal gebruikt (o.a. door Herzog). In het debat met de Amsterdamse gemeenteraad van afgelopen dinsdag heb ik het nog verdedigd als het verwoorden van de diepe emoties en angsten van Joodse Amsterdammers, zonder een rechtstreekse vergelijking te maken.

Ik wil terugkomen op het gebruik van die term. Op zondag 10 november verwoordde Jair Stranders het helder bij Buitenhof. Hij zei hoe logisch het ook is dat het herinneringen oproept aan pogroms aan de vooravond van de Tweede Wereldoorlog, historisch is het onjuist en onwenselijk. Belangrijker, het helpt niet want het creëert een 'frame' waarin joden in grote getallen worden belaagd door anderen, in dit geval 'door Moslims, migranten, door links'. Het maakt bang en het gooit olie op het vuur.

Ik had dit dan ook niet moeten zeggen, vooral omdat ik vanaf vrijdagochtend vroeg juist bezig ben om de rechtstatelijke verhoudingen te

herstellen, de rust terug te brengen en in talloze gesprekken ruimte te maken voor de gekwetstheid en angst van Amsterdammers van alle gezindten en achtergronden.

Om de rust te herstellen, en een afkoelingsperiode af te dwingen, hebben wij als driehoek vanaf vrijdagavond 8 november een noodverordening met een demonstratieverbod van kracht laten gaan. Deze is sinds gisteren (14 nov) weer opgeheven en nu kan er weer gewoon, vreedzaam worden gedemonstreerd.

Wel is Amsterdam nog een zogenaamd veiligheidsrisicogebied en dat betekent dat er door de politie preventief mag worden gefouilleerd en ik hoop dat we dit maandag a.s. kunnen intrekken. Het zijn namelijk rechtstatelijke paardenmiddelen die zich alleen tijdelijk en in extreme omstandigheden laten rechtvaardigen. Ondanks het verbod hebben er afgelopen zondag en woensdag toch demonstraties plaatsgevonden op de dam. Hoewel demonstranten zich er dan van bewust moeten zijn dat zij in overtreding waren en kunnen worden geconfronteerd met optreden van de ME moet overheidsgeweld altijd in proportie zijn en volgens de instructies die gelden voor de politie. Uit beelden op social media blijkt inmiddels dat er een aantal mogelijk, ernstige incidenten zijn geweest: deze worden onderzocht en beoordeeld.

Ik ben me ervan bewust dat Amsterdammers juist nu moeten kunnen demonstreren. Door de gebeurtenissen van vorige week is de oorlog in Palestina en Israel nog meer dan het afgelopen jaar geland in het hart van onze stad. Veel mensen zijn boos en heel verdrietig vanwege de aanhoudende moord op onschuldige burgers (en met name kinderen) in Gaza.

Het parlementaire debat heeft daarbij de verhoudingen in onze stad (en in Nederland) nog meer onder druk gezet. De roep om ongebreidelde en dikwijls niet grondwettige repressie, die ook nog eens gericht lijkt tegen specifieke groepen zoals Marokkanen en moslims, is verontrustend en kwetsend. Het leidt ook tot woede, protest en verzet die zich vreedzaam moet kunnen uiten.

Een week later is Amsterdam nog gehavend. Het zal tijd en veel aandacht kosten om al die Amsterdammers (Joden, Palestijnen, moslims, Marokkanen enz.) die zich te weinig beschermd voelen, die worden gediscrimineerd en racistisch bejegend en worden gebruikt voor politiek gewin, nieuw vertrouwen te geven. Ik, de andere bestuurders in de stad en de gemeenteraad staan hiervoor aan de lat. Ik hoop dat wij elkaar weer opzoeken en helpen.

Ik ben ervan overtuigd dat wij voor de toekomst van onze prachtige stad twee zaken het meeste nodig hebben.

1. Respect voor de democratische rechtsstaat en de grondwet. Het discriminatieverbod, de vrijheid van meningsuiting, van demonstratie enz. scheppen voor ons de ruimte voor een vreedzaam en respectvol gesprek;
2. Inlevingsvermogen in elkaar. We lijken niet allemaal op elkaar, we hebben uiteenlopende meningen en soms vinden we elkaar niet eens aardig. Het vergt inspanning en discipline om elkaar te begrijpen. Onze stad verdient dat.

Tot slot. Natuurlijk blijven mensen zich ook afvragen of wij juist hebben gehandeld in die zwarte en verdrietige nacht. Als driehoek zijn wij ervan overtuigd dat wij al het mogelijke hebben gedaan. Maar lees het feitenrelaas en oordeel zelf.

Femke